

Nr 818

Av herr **Gustavsson** i Alvesta, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 118, angående upprustning av forskningen och den högre utbildningen på skogsbrukets område.*

(Lika lydande med motion nr 687 i Första kammaren)

I proposition nr 118 till årets riksdag föreslår departementschefen en betydande upprustning av forskningen och den högre utbildningen på skogsbrukets område. Inget tvivel torde råda om att den skogliga forskningen och utbildningen behöver starkt utökade resurser, om Sveriges ställning som ett föregångsland på skogsbrukets område skall kunna bibehållas.

När driften av Sveriges skogar började övergå från ett extensivt till ett intensivt skogsbruk, var de problem man främst ställdes inför av biologisk art. Föryngringsfrågan, främst i Norrland, var det problem kring vilket intresset i mycket hög grad under flera decennier koncentrerade sig. Det var därför naturligt att forskningen och även den skogliga utbildningen fick en mycket biologisk inriktning. Genom ett intensivt och föredömligt arbete av många forskare har nu flera av de viktigaste problemen på detta område lösts. Ett mycket stort antal frågor av biologisk art väntar dock fortfarande på sin lösning, och inom vissa områden exempelvis produktionsforskningen krävs ett uppföljande av problemen under en lång tidsepok, ofta en hel omloppstid.

Även om de biologiska frågorna fortfarande i väsentlig utsträckning är olösta, har skogsmännens intresse kommit att alltmer koncentreras kring problemställningar av teknisk och ekonomisk natur. Skogsbruket av i dag brottas framför allt med problemet hur den manuella arbetskraftens fördyring skall kunna motverkas genom en ökad rationalisering, så att skogens rotvärde hålls på en tillfredsställande nivå. Det gäller här att snabbt finna lösningar på hur ett stort antal manuella arbetsoperationer skall kunna ersättas av lämpliga maskiner. Skogsbygdernas avfolkning gör också att dessa problem fordrar en tillfredsställande lösning. I fråga om mekaniseringen av arbetsoperationerna befinner sig skogsbruket endast i början av sin utveckling, och det krävs mycket stora insatser av såväl kapital som forskararbete, om skogsbruket skall nå upp till den mekaniseringsnivå som t. ex. jordbruket har uppnått.

Det måste därför hälsas med glädje att departementschefen föreslår en upprustning av de tekniskt-ekonomiska institutionerna, även om de biologiska ämnena även i fortsättningen föreslås få de i särklass största resur-

serna. Sålunda får de biologiska institutionerna en total personalstyrka av 160 personer, medan de institutioner, som kan räknas som tekniskt-ekonomiska, får nöja sig med 47,5 tjänster. Institutionerna för skogstaxering, skogsuppskattning med skogsindelning och skoglig matematisk statistik har då inte räknats till någondera gruppen.

Institutionen för skogsteknik föreslås uppdelad på två professurer, den ena placerad i Garpenberg och den andra i Stockholm. Den i Garpenberg stationerade professorn skall svara för skogsteknik I, omfattande den teknologisk-maskintekniska sektorn, medan professorn i Stockholm skall handha skogsteknik II, omfattande den driftsorganisatorisk-driftsekonomiska sektorn. Ett flertal remissinstanser har dock krävt, att det skall inrättas två institutioner inom det ämnesområde, som täcks av begreppet skogsteknik.

Detta önskemål har departementschefen inte tillmötesgått. Som motivering härför har angivits, att man inte bör skapa för små enheter samt att det finns nära samhörighet mellan de två sektorerna i fråga om undervisning och forskning.

Fördelarna med en uppdelning av ämnet skogsteknik på två institutioner torde dock väsentligt överväga nackdelarna. Ämnesområdena har utan tveivel en viss samhörighet, men denna torde inte vara större än mellan exempelvis skoglig marklära och skogsbotanik. De olika områdena inom skogstekniken har givits en konstlad samhörighet genom att den tekniska sektorn av skogsbruket var mycket outvecklad, när ämnet inrättades. Den tekniska utvecklingen i skogsbruket har sedan gått snabbt. Nya områden har tillkommit, men ämnet har dock hållits inom ramen för en institution. Skogstekniken omfattar nu så skilda ämnesområden som t. ex. arbetsstudieteknik, rationaliseringsteknik, arbetsfysiologi, lönesättningsproblem, drivningsteori, transportplanering, avverkningsmetoder, flottning, redskaps- och maskinlära, arbetspsykologi, arbetssociologi, driftskontroll och kostnadskalkyler. Att sammanföra alla dessa ämnesområden till en institution, visserligen med två professurer, torde inte ha större relevans än att sammanföra samtliga biologiska ämnen till en institution. En gränsdragning mellan de två professorernas arbetsfält måste ske även enligt det förslag som framlägges i propositionen, eftersom de förutsättes få skilda undervisnings- och forskningsområden.

Beträffande vad som i propositionen anförts om att man inte bör skapa för små enheter kan framhållas, att ämnet skogsteknik föreslås få tolv tjänster besatta med personal med akademisk utbildning. Delas denna personalbesättning lika på två institutioner blir det följaktligen sex akademiskt utbildade tjänstemän på varje institution. Flera institutioner får betydligt färre forskare med motsvarande utbildning. Sålunda föreslås exempelvis institutionerna för skoglig marklära och skogszoologi få tre och en

halv dylika och institutionen för skogsuppskattning med skogsindelning föreslås få tre.

En gemensam institution i skogsteknik med två professorer, av vilka den ene är stationerad i Garpenberg, måste medföra stora administrativa problem. Den underställda professorn torde i organisatoriskt hänseende få ungefär samma ställning som en laborator, vilket knappast kan vara till fyllest. Genom den tunga arbetsform, som institutionens uppdelning på två orter innebär, och genom den stora personalkadern torde den professor, som blir prefekt för institutionen, få så mycket administrativa göromål, att hans egen forskning måste bli eftersatt. Det bör också framhållas, att skogstekniken troligen är det ämne, som i framtiden närmast kommer att kräva en utbyggnad utöver vad som föreslås i propositionen. En uppdelning på två institutioner måste då bedömas som ofrånkomlig.

Med stöd av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 118 måtte godkänna, att för ämnet skogsteknik vid skogshögskolan inrättas två institutioner, den ena omfattande den teknologisk-maskintekniska sektorn inom ämnesområdet och den andra omfattande den driftsorganisatorisk-drifts-ekonomiska sektorn i enlighet med vad ovan anförts.

Stockholm den 17 oktober 1961

Rune Gustavsson
i Alvesta
